

Самостійна робота з «Право ЄС: основи теорії»

Згідно з "Положенням про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців" самостійна робота - вид позааудиторної роботи студента навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу.

Під час самостійної роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти до тем, що виносяться на практичні заняття.

Формами самостійної роботи є:

- виконання домашніх завдань, доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах, опрацювання додаткової літератури;
- складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення;
- анотації прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис тощо;
- написання есе (рефератів) за вузькоспеціальною проблематикою;
- переклади іноземних текстів встановлених обсягів;
- участь у студентських конференціях, конкурсах, олімпіадах та інших форм роботи.

Результати самостійної роботи студента оцінюються до початку екзаменаційної сесії, під час якої він має скласти «Право ЄС: основи теорії». За самостійну роботу студент отримує максимально 8 балів.

ТЕМИ для САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Основні принципи побудови інституційної системи (механізму) у Європейському Союзі.
2. Розподіл компетенції між державами-членами ЄС та Європейським Союзом.
3. Еволюція компетенції Європейського Союзу і її відображення у праві ЄС.
4. Законодавчий процес у Європейському Союзі.
5. Проблема «дефіциту демократії» і її подолання у Європейському союзі.
6. Судова система Європейського Союзу.
7. Юрисдикція Суду ЄС.
8. Європейський Економічний простір, правова природа.
9. Правова природа ЄС. Основні підходи до визначення правової природи Європейського Союзу.
10. Європейський парламент у системі інститутів ЄС.
11. Еволюція правового статусу Європейської Ради.
12. Президентство у Європейському Союзі.
13. Функції Комітету постійних представників (КОРЕПЕР).
14. Правове положення і повноваження Верховного представника ЄС з питань спільної зовнішньої політики і політики безпеки.
15. Агенції Європейського Союзу. Їх місце в організаційному механізмі ЄС.
16. Європейська цивільна (громадська) служба: правові основи побудови і діяльності.
17. Міжнародна правосуб'єктність ЄС.

18. Зовнішньополітична функція у ЄС.
19. Визначення і місце *aquis communautaire* у правопорядку ЄС.
20. Критерії членства у Європейському Союзі.
21. Громадянство Європейського Союзу.
22. Принцип верховенства права ЄС.
23. Принцип прямої дії права ЄС.
24. Принципи субсидіарності і пропорційності.
25. Право Європейського Союзу – нова правова система. Її сутність, тенденції еволюції.
26. Співвідношення права Європейського Союзу і права його держав-членів.
27. Особливості суб'єктів європейського права.
28. Елементи наднаціональності в Європейському Союзі і його правовій системі.
29. Особливості вторинного права ЄС.
30. Рішення як джерело права ЄС.
31. Міжнародні договори в праві ЄС.
32. Прецеденти Суду ЄС як джерела права ЄС.
33. Правові аспекти спільної зовнішньої політики та політики безпеки в ЄС.
34. Правові основи візової та імміграційної політики в ЄС.
35. Шенгенське право – особливий компонент в системі права Європейського Союзу.
36. Свобода руху осіб у Європейському Союзі.
37. Становлення принципу захисту прав людини у праві ЄС.
38. Хартія основних прав Європейського Союзу і проблеми її конституційного розвитку.
39. Кодифікація и прогресивний розвиток прав людини у Хартії основних прав ЄС.
40. Особливості захисту права Європейського Союзу у національних судах держав-членів.
41. Співробітництво держав-членів ЄС в кримінально-правовій сфері.
42. Питання боротьби зі злочинністю в праві Європейського Союзу.
43. Правовий статус та діяльність Європолу.
44. Україна – сусід Європейського Союзу. Особливості політики сусідства.
45. Основні напрямки адаптації законодавства України до права ЄС.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

(основна)

[https://www.academia.edu/search?q=право європейського союзу](https://www.academia.edu/search?q=право%20європейського%20союзу)

(додатково)

Підручники, навчальні посібники, тексти лекцій

Гердеген М. Європейське право: пер. з нім. / М. Гердеген. К.: К.І.С., 2008. 524 с.

Дайнен Д. Дедалі міцніший Союз. Курс європейської інтеграції / Д. Дайнен; пер. з англ. М. Марченко. – К.: К.І.С., 2006. 699 с.

Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування: посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко; за ред. Л. В. Губерського.– К.: Знання, 2009. – 751 с.

Право Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. Р. А. Петрова. 2-ге вид. К.: Істина, 2009. 376 с.

Право Європейського Союзу: підруч. / за ред. В. І. Муравйова. К.: Юрінком Інтер, 2011. 704 с.

Правова природа Європейського Союзу // Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб. / М. С. Горшеньова, К. О. Закоморна, В. О. Ріяка та ін.; за заг. ред. В. О. Ріяки. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – С.236-240.

Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу: пер. з англ. / Н. Мусис. – К.: К.І.С., 2005. – 446 с.

Монографії

Державний суверенітет в умовах європейської інтеграції: моногр. / за ред. Ю. П. Битяка, І. В. Яковюка. – К.: Право України, 2012. 336 с.

Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І. В. Яковюка. – К.: Право України, 2012. 208 с.

Комарова Т. В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу: моногр. / Т. В. Комарова. Х.: Право, 2010. 360 с.

Копійка В. В. Європейський Союз: досвід розширення і Україна / В. В. Копійка. – К.: Юрид. думка, 2005. 448 с.

Кравчук І. В. Гармонізація національних правових систем з правом ЄС / І. В. Кравчук, М. В. Парапан. К.: Слово, 2004. 319 с.

Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): моногр. / Л. А. Луць. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. – 304 с.

Микієвич М. М. Інституційне право Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки: моногр. / М. М. Микієвич. – Л.: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 416 с.

Тюшка А. Договір про конституцію для Європи: гене-зис, юридична природа, політична цінність: моногр. / А. Тюшка. – К.: К.І.С., 2007. – 228 с.

Свобода П. Вступ до європейського права / П. Свобода; пер. с чес. О. Андрійчука. – К.: К.І.С., 2006. – 280 с.

Статті

Анакіна Т. Прецедентні рішення Суду Європейських співтовариств у становленні правопорядку ЄС / Т. Анакіна // Підприємництво, госп-во і право. – 2008. – № 2. – С. 49-52.

Бранчук І. Конституційно-правовий механізм взаємодії права Європейського Союзу та національного права держав-членів / І. Бранчук // Там же. – 2009. – № 9. – С. 18-21.

Венецька О. Хартія фундаментальних прав Європейсько-го Союзу та Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: проблеми взаємодії / О. Венецька // Держава і право. Юрид. і політ. науки: зб.

наук. пр. / Ін-т держа-ви і права ім. В. М. Корецького НАН України. – 2007. – № 38 – С. 161-167.

Вдовиченко О. Основні зміни інституційної системи Європейського Союзу після Лісабонського договору / О. Вдовиченко // Юрид. Україна. – 2010. – № 9. – С.118-123.

Гладенко О. Лісабонський договір 2007 р. як новий етап еволюційного розвитку права Європейського Союзу / О. Гладенко // Вісн. Центр. виборч. комісії. – 2008. – № 1 (11). – С. 73-77.

Євглевська О. Л. Адаптація законодавства як умова майбутнього членства України в Європейському Союзі / О. Л. Євглевська // Держ. буд-во та місц. самоврядування. – 2009. – № 17. – С. 118-129.

Комарова Т. В. Право приватних осіб на пряме оскарження актів інститутів Європейських співтовариств у судах ЄС / Т. В. Комарова // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. – 2007. – Вип. 7. – С. 123-127. – (Сер. Право).

Мовчан Ю. Лісабонський договір – новий етап європейського конституціоналізму / Ю. Мовчан // Віче. – 2008. – № 6. – С. 10-12.

Москаленко О. М. До класифікації джерел права Європейського Союзу / О. М. Москаленко // Вісн. Харк. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – Вип. 1 (5). – С. 55-60. – (Сер. Право).

Муравйов В. Види компетенцій реформованого Європейського Союзу / В. Муравйов, І. Березовська // Вісн. Київ. ун-ту ім. Тараса Шевченка: міжнар. відносини. – 2009. – Вип. 37. – С. 53-57.

Муравйов В. І. Асоціація як перший крок до інтеграції / В. І. Муравйов // Акт. пробл. міжнар. відносин. – 2009. – Вип. 86. – ч. 1. – С. 85-96.

Муравйов В. Міжнародні угоди Європейського Союзу та *acquis communautaire* / В. Муравйов // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 306-320.

Рабінович С. П. Гармонізація права України з правом Євросоюзу у контексті проблеми балансування пріоритетів національної правової політики / С. П. Рабінович // Приват. право і підприємництво. – 2009. – Вип. 8. – С. 152-155.

Смирнова К. Концепція “м’якого” права (*soft law*) в Європейському Союзі // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 329-336.

Стрельцова О. Становлення та розвиток принципу основних прав людини як джерела права Європейського Союзу / О. Стрельцова // Право України. – 2003. – № 11. – С. 158-162.

Стрельцова О. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом: передумови, проблеми і перспективи / О. Стрельцова // Там же. – 2012. – № 3-4. – С. 87-97.

Ткаченко Є. В. Правовий статус громадян Європейського Союзу // Юрист України. – 2011. – № 1 (14). – С. 17-23.

Трагнюк О. Я. Деякі питання конституційно-правового регулювання членства держав у Європейському Союзі / О. Я. Трагнюк // Політичні і правові проблеми становлення і розвитку держави на пострадянському просторі : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26 черв. 2009 р. – Х.: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування АПрН України, 2009. – С. 3-10.

Трюхан В. Інституційне забезпечення адаптації законодавства України до надбання спільноти в рамках виконання майбутньої Угоди про асоціацію Україна – ЄС / В. Трюхан // Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2011. – № 4. – С. 230-241.

Шпакович О. Принципи субсидіарності і пропорційності у праві Європейського Союзу // Право України. – 2012. – № 3-4. – С. 321-328.

Якименко Х. Основні підходи щодо розуміння правового статусу Європейського Союзу / Х. Якименко // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2008. – № 2. – С. 262-272.

Якименко Х. Відображення ідеї наднаціональності в історії європейської інтеграції / Х. Якименко // Там же. – Х.: Пра-во, 2008. – № 1. – С. 251-261.

Яковюк І. Державний суверенітет національних держав у складі Європейського Союзу: проблеми визначення / І. Яковюк // Там же. – 2004. – № 3 (38). – С. 114-126.

Яковюк І. Субсидіарність як принцип взаємовідносин національних держав і Європейського Союзу / І. Яковюк // Там же. – 2004. – № 4 (39). – С. 22-30.

Яковюк І. Громадянство Європейського Союзу: поняття і співвідношення з національним громадянством / І. Яковюк // Пробл. законності. – 2010. – Вип. 107. – С. 13-22.

Нормативні акти

Деякі питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: постанова Кабінету Міністрів України № 1365 від 15.10.2004 р. // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 42. – Ст. 2763.

Договір про заснування Енергетичного співтовариства від 25.10.2005 р. // Там же. – 2011. – № 1. – Ст. 1.

Основи права Європейського Союзу: нормативні матеріали / за заг. ред. М. В. Буроменського. – Х.: Фінн, 2010. – 392 с.

Перелік центральних органів виконавчої влади, відповідальних за організацію роботи з адаптації законодавства України до законодавства ЄС [Електрон. ресурс]: затв. Протокольним рішенням Координаційної ради з адаптації законодавства України до законодавства ЄС від 10.06.2011 р. № 7. – Режим

доступу:
http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3fart_id=223287414&cat_id=223281453

План дій “Україна – Європейський Союз” від 21.02.2005 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_693

Про впорядкування процесу здійснення експертизи проєктів законів України та інших нормативно-правових актів на предмет їх відповідності *acquis communautaire*: наказ М-ва юстиції України від 28.04.2005 р. № 42/5 // Офіц. вісн. України. – 2005. – № 18. – Ст. 958.

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України № 1629-IV від 18.03.2004 р. // Відом. Верхов. Ради. – 2004. – № 29. – Ст. 367.

Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України: Закон України № 2411-VI від 01.07.2010 р. // Там же. – 2010. – № 40. – Ст. 527.

Про затвердження стратегії інтеграції України до Євро-пейського Союзу: Указ Президента України № 615/98 від 11.06.1998 р. // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 24. – Ст. 870.

Про Програму інтеграції України до Європейського Сою-зу: Указ Президента України від 14. 09. 2000 № 1072/2000 // Там же. – 2000. – № 39. – Ст. 1648.

Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх держа-вами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейсь-ким Союзом про загальні принципи участі України в програмах Союзу від 22.11.2010 р. // Там же. – 2011. – № 92. – Ст. 3360.

Угода про партнерство та співробітництво між Украї-ною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994 р. // Там же. – 2006. – № 24. – Ст. 1794.

Угода між Європейським Союзом і Україною про ви-значення загальної схеми участі України в операціях Європей-ського Союзу із врегулювання криз від 13.06.2005 р. // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 24. – Ст. 726.

Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво від 04.12.2009 р. // Там же. – 2010. – № 96. – Ст. 3432.

Угода між Україною та Європейським співтовариством про спрощення оформлення віз від 18.06.2007 р. // Відом. Вер-хов. Ради України. – 2008. – № 10. – Ст. 97.

Угода між Україною та Європейським співтовариством про реадмісію осіб від 18.06.2007 р. // Там же. – 2008. – № 9. – Ст. 86.

Угода про співробітництво щодо цивільної глобальної навігаційної супутникової системи (ГНСС) між Україною та Європейським співтовариством, його державами-членами від 01.12.2005 р. // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 4. – Ст. 145.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Т е м а 1. Історія становлення та розвитку європейської інтеграції

1. Який з вищевказаних договорів є чинним установчим договором ЄС? Договір про

- 1) Європейський Союз у редакції Маастрихтського договору;
- 2) Європейський економічний простір;
- 3) заснування Європейського співтовариства;
- 4) Європейський Союз у редакції Лісабонського договору.

2. Євроатом згідно з Лісабонським договором

- 1) перестав існувати;

- 2) передав свої повноваження ЄС;
- 3) став агенцією Європейського Союзу;
- 4) отримав статус суб'єкта міжнародного права.

3. Європейська асоціація вільної торгівлі – це

- 1) одне із співтовариств, на основі яких створено Європейський Союз;
- 2) організація, в яку перетворилося Європейське співтовариство після набуття чинності Лісабонського договору;
- 3) організація, до якої входять держави, що не є членами ЄС;
- 4) організація, до якої входять як держави, що не є членами ЄС, так і всі держави – члени ЄС.

4. Строковим установчим договором був договір про

- 1) заснування Європейського співтовариства з вугілля та сталі;
- 2) Європейський Союз;
- 3) заснування Європейського співтовариства з атомної енергії;
- 4) Європейське економічне співтовариство.

5. Європейський економічний простір створений як

- 1) міжнародна організація для забезпечення свободи руху осіб, товарів, капіталів та послуг між країнами ЄС;
- 2) особливий правовий режим для забезпечення свободи руху осіб, товарів, капіталів та послуг між країнами ЄС;
- 3) особливий правовий режим для забезпечення свободи руху осіб, товарів, капіталів та послуг між країнами Європейського співтовариства і Європейською асоціацією вільної торгівлі;
- 4) міжнародна організація для забезпечення свободи руху осіб, товарів, капіталів та послуг між країнами Європейського співтовариства і Європейською асоціацією вільної торгівлі.

6. Після Другої світової війни за пропозицією Робера Шумана створений (-ні), (-но)

- 1) Європейський Союз;
- 2) Європейські співтовариства;
- 3) Європейське співтовариство вугілля і сталі;
- 4) ЄСВС та ЄЕС.

7. Єдиний Європейський Акт – це нормативно-правовий акт,

- 1) відповідно до якого здійснено низку реформ, що згодом привели до створення Європейського Союзу;
- 2) що об'єднав органи трьох Європейських співтовариств;
- 3) відповідно до якого створений Європейський Союз;
- 4) відповідно до якого здійснено низку реформ, що започаткували прямі вибори до Парламенту ЄС.

8. Організація “Європейський Союз” створена на основі трьох Співтовариств, а саме:

- 1) Європейського співтовариства вугілля і сталі, Європейського оборонного співтовариства, Європейського політичного співтовариства;
- 2) Європейського співтовариства вугілля і сталі, Європейського економічного співтовариства, Євроатома;
- 3) Європейського співтовариства вугілля і сталі, Європейського економічного співтовариства, Бенілюкс;
- 4) Європейського співтовариства вугілля і сталі, Європейського економічного співтовариства, ЄАВТ.

9. Європейські співтовариства після утворення Європейського Союзу в 1992 р.

- 1) перестали існувати;
- 2) збереглися у вигляді структурних компонентів (“опор”) нової організації;
- 3) змінили назву на Європейський Союз;

4) стали елементами інституційної структури Європейського Союзу.

10. Першим Співтовариством за часом створення було Європейське

- 1) економічне співтовариство;
- 2) політичне співтовариство;
- 3) співтовариство вугілля і сталі;
- 4) оборонне співтовариство.

11. Європейський Союз був заснований

- 1) Єдиним Європейським актом 1987 р.;
- 2) Маастрихтським договором 1992 р.;
- 3) Лісабонським договором 2007 р.;
- 4) Амстердамським договором 1997 р.

12. Суб'єктами міжнародного права згідно з Маастрихтським договором 1992 р. були

- 1) Європейське співтовариство вугілля і сталі, Європейське оборонне співтовариство, Європейське політичне співтовариство;
- 2) Європейське співтовариство вугілля і сталі, Європейське економічне співтовариство, Європейський Союз;
- 3) Європейське співтовариство вугілля і сталі, Європейське оборонне співтовариство, Євроатом;
- 4) Європейське співтовариство вугілля і сталі, Європейське економічне співтовариство, Євроатом.

Т е м а 2. Політико-правова природа Європейського Союзу

1. Принцип, згідно з яким у сферах, що не належать до виключної компетенції ЄС, Союз діє лише в тому обсязі, у якому держави-члени не можуть належним чином досягти цілей запропонованого заходу на центральному, регіональному або місцевому рівнях, а натомість це краще здійснити на рівні Союзу з огляду на масштаби або результати запропонованих заходів, – це принцип

- 1) верховенства права ЄС;
- 2) субсидіарності;
- 3) пропорційності;
- 4) прямої дії права ЄС.

2. Спільний внутрішній ринок передбачає

- 1) вільний рух товарів, капіталів, робочої сили та послуг;
- 2) уніфікацію правил торгівлі з третіми державами та запровадження спільної грошової одиниці;
- 3) вільний рух товарів, капіталів та робочої сили;
- 4) вільний рух товарів, капіталів, робочої сили та послуг, уніфікацію правил торгівлі з третіми державами та запровадження спільної грошової одиниці.

3. Згідно з установчими договорами ЄС є

- 1) міжнародною організацією;
- 2) конфедерацією;
- 3) федерацією;
- 4) конфедерацією з елементами федерації.

4. Принципом функціонування ЄС, згідно з яким заходи ЄС за змістом та формою не повинні виходити за межі того, що є необхідним для досягнення цілей установчих договорів, є принцип

- 1) субсидіарності;
- 2) пропорційності;
- 3) верховенства права ЄС;
- 4) збалансованого розподілу повноважень.

5. Проблема “дефіциту демократії” в ЄС

- 1) пов’язана з недемократичністю держав – членів ЄС;
- 2) пов’язана з недемократичністю виборів до Європейського парламенту;

- 3) характеризує віддаленість ЄС від його громадян;
- 4) характеризує діяльність Європейського Союзу відносно регіонів ЄС.

6. Контроль за виконанням бюджету ЄС здійснює

- 1) Європейський парламент;
- 2) Рахункова палата;
- 3) Суд ЄС;
- 4) Комісія ЄС.

7. Бюджет ЄС ухвалює

- 1) Рахункова палата ЄС;
- 2) Рада ЄС за погодженням з Європейським парламентом;
- 3) Європейська рада за погодженням з державами членами;
- 4) Європейський центральний банк.

8. Виконання бюджету ЄС здійснює

- 1) Рада ЄС;
- 2) Рахункова палата (Палата аудиторів) ;
- 3) Комісія ЄС;
- 4) Європейський центральний банк та Європейський інвестиційний банк.

9. Європейський Союз набув правосуб'єктності згідно з

- 1) Маастрихтським договором 1992 р.;
- 2) Лісабонським договором 2007 р.;
- 3) Амстердамським договором;
- 4) правосуб'єктність Європейського Союзу перебуває на стадії формування.

10. Компетенція Європейського Союзу має ... характер.

- 1) небмежений;

- 2) делегований;
- 3) обмежений і делегований;
- 4) небмежений і делегований.

11. Джерелом влади в Європейському Союзі виступає

- 1) народ Європейського Союзу;
- 2) Європейські співтовариства;
- 3) глави держав або урядів держав – членів ЄС;
- 4) національні парламенти держав-членів.

12. У кожній державі-члені Європейський Союз є

- 1) юридичною особою, що має найширшу право- та дієздатність;
- 2) громадською організацією, що підтримує і захищає економічні інтереси її учасників;
- 3) специфічним суб'єктом міжнародного права;
- 4) міжнародною організацією.